

Ποιητική οδός Ελλήνων Ποιητών

Ποίηση:

Η ποίηση είναι η μουσική των λέξεων.

Η ποίηση είναι η πνοή και το λεπτότερο πνεύμα όλης της γνώσεως. Είναι η γεμάτη πάθος έκφραση που βρίσκεται στο πρόσωπο όλης της Επιστήμης.

Η ποίηση είναι ευγενέστερη και πιο φιλοσοφημένη από την ιστορία: η ποίηση εκφράζει το οικουμενικό, ενώ η ιστορία μόνο το μερικό. Αριστοτέλης

Τότε τι αντιπροσωπεύει η ποίηση σε μια τέτοια κοινωνία ηθικού χάους; Είναι ο μόνος χώρος, όπου η δύναμη του αριθμού δεν έχει πέραση. Ο. Ελύτης.

Η Ελληνική ποίηση ανθολογούμε τα παρακάτω:

Ποιητής	Ταυτότητα	Ποιητικά θραύσματα ή απανθίσματα λόγου
Γιάννης Ρίτσος	1909 - 1990	Μονοβασιά
Νικηφόρος Βρεττάκος	1912 - 1991	Ο άνθρωπος, ο κόσμος και η ποίηση
Διονύσιος Σολωμός	1798 - 1857	Ελεύθεροι Πολιορκημένοι
Ανδρέας Κάλβος	1792 - 1869	Θέλει αρετήν και τόλμην η ελευθερία
Κώστας Κρυστάλλης	1869 - 1894	Στο Σταυραητό
Μιλτιάδης Μαλακάσης	1869 - 1943	Και πέρ' από το θάνατο
Στέφανος Μαρτζώκης	1855 - 1913	Εικόνα
Κ.Π. Καβάφης	1863 - 1933	Ιθάκη - Τιμή σ' εκείνους όπου στην ζωή των ώρισαν να φυλάγουν Θερμοπύλες. Ποτέ από το χρέος μη κινούντες.
Γεώργιος Δροσίνης	1859 - 1951	Γαλήνη
Κωστής Παλαμάς	1859 - 1943	Η ασάλευτη ζωή - Το καλό πρέπει να το παίρνουμε όπου το βρίσκουμε.
Κώστας Βάρναλης	1884 - 1974	Αρχή σοφίας
Ιωάννης Πολέμης	1862 - 1924	Εσπερινός
Απόστολος Μελαχρινός	1883 - 1952	Παραλλαγές
Παύλος Νιρβάνας	1886 - 1937	Οδοιπόρος
Άγγελος Σικελιανός	1884 - 1951	Πνευματικό εμβατήριο
Ρωμός Φιλύρας	1888- 1942	Ρόδα στον αφρό
Λορέντζος Μαβίλης	1860 - 1912	Λήθη
Ιωάννης Γρυπάρης	1870 - 1942	Ο λύχνος της ψυχής
Κ.Γ. Καρυωτάκης	1896 - 1928	Άνοιξη
Κώστας Ουράνης	1890- 1953	Νοσταλγίες
Λάμπρος Πορφύρας	1879 - 1932	Σκιές
Κωνσταντίνος Χατζόπουλος	1868 - 1920	Απλοί τρόποι
Ζαχαρίας Παπαντωνίου	1877 - 1940	Πεζοί ρυθμοί
Μαρία Πολυδούρη	1902 - 1930	Χαμόγελα
Μελισσάνθη	1910 - 1990	Τραγούδι στον ήλιο

Γιώργος Σεφέρης	1900 - 1971	Θερινό ηλιοστάσι - Χώρες του ήλιου και δεν μπορείτε ν' αντικρίσετε τον ήλιο. Χώρες του ανθρώπου και δεν μπορείτε ν' αντικρίσετε τον άνθρωπο.
Νίκος Καββαδίας	1910 - 1975	Πούσι
Τέλλος Άργας	1899 - 1944	Λουλούδια κατά γης
Ανδρέας Εμπειρικός	1901 - 1975	Ενδοχώρα (Πάρε τη λέξι μου. Δώσε μου το χέρι σου).
Νίκος Εγγονόπουλος	1907 - 1985	Η ζωή, ο θάνατος κι αναμεσίς η Τέχνη
Νίκος Καζαντζάκης	1883 - 1957	Ασκητική
Ναπολέον Λαπαθιώτης	1888 - 1944	Εκ βαθέων
Οδυσσέας Ελύτης	1911 - 1996	Άξιον Εστί - Εάν αποσυνθέσεις την Ελλάδα, στο τέλος θα δεις να σου απομένουν μια ελιά, ένα αμπέλι κι ένα καράβι. Που σημαίνει: με άλλα τόσα την ξαναφτιάχνεις.
Ζωή Καρέλλη	1901 - 1998	Εργάτης στα εργαστήρια του χρόνου
Νίκος Γκάτσος	1911 - 1992	Αμοργός
Μανόλης Αναγνωστάκης	1925 - 2005	Εποχές
Μίλτος Σαχτούρης	1919 - 2005	Η πληγωμένη άνοιξη
Ντίνος Χριστιανόπουλος	1931	απ' όλα τα αφηρημένα ουσιαστικά πειράζει να εξαιρέσουμε τη μοναξιά;
Τάσος Λειβαδίτης	1922- 1988	Αυτό το αστέρι είναι για όλους
Ελένη Βακαλό	1921 - 2001	Θέμα και παραλλαγές
Τίτος Πατρικίος	1928	Οι ποιητές λένε ψέματα, η ποίηση όχι
Κική Δημουλά	1931	Ο πληθυντικός αριθμός

Οδυσσέα Ελύτη, «Λόγος στην Ακαδημία της Στοκχόλμης» (αποσπάσματα)

Κύριοι Ακαδημαϊκοί, Κυρίες και Κύριοι,

Ας μου επιτραπεί, παρακαλώ, να μιλήσω στο όνομα της φωτεινότητας και της διαφάνειας. Επειδή οι ιδιότητες αυτές είναι που καθόρισαν το χώρο μέσα στον οποίο μου ετάχθη να μεγαλώσω και να ζήσω. Και αυτές είναι που ένιωσα, σιγά σιγά, να ταυτίζονται μέσα μου με την ανάγκη να εκφρασθώ. Είναι σωστό να προσκομίζει κανείς στην τέχνη αυτά που του υπαγορεύουν η προσωπική του εμπειρία και οι αρετές της γλώσσας του.

Πολύ περισσότερο όταν οι καιροί είναι σκοτεινοί και αυτό που του υπαγορεύουν είναι μια όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ορατότητα.

Δε μιλώ για τη φυσική ικανότητα να συλλαμβάνει κανείς τ' αντικείμενα σ' όλες τους τις λεπτομέρειες αλλά για τη μεταφορική, να κρατά δηλαδή την ουσία τους και να τα οδηγεί σε μια καθαρότητα τέτοια που να υποδηλώνει συνάμα την μεταφυσική τους σημασιολογία. Ο τρόπος με τον οποίο μεταχειρίστηκαν την ύλη οι γλύπτες της κυκλαδικής περιόδου, που έφτασαν ίσα ίσα να ξεπεράσουν την ύλη, το δείχνει καθαρά. Όπως επίσης ο τρόπος που οι εικονογράφοι του Βυζαντίου επέτυχαν από το καθαρό χρώμα να υποβάλουν το «θείο».

Μια τέτοια, διεισδυτική και συνάμα μεταμορφωτική, επέμβαση μέσα στην πραγματικότητα επεχείρησε, πιστεύω, ανέκαθεν και κάθε υψηλή ποίηση. Όχι να αρκестθεί στο «νυν έχον» αλλά να επεκταθεί στο «δυνατόν γενέσθαι». Κάτι που, είναι η αλήθεια, δεν εκτιμήθηκε πάντοτε. Ίσως γιατί οι ομαδικές νευρώσεις δεν το επέτρεψαν. Ίσως γιατί ο ωφελιμισμός δεν άφησε τα μάτια των ανθρώπων ανοιχτά όσο χρειάζεται. Η ομορφιά και το φως συνέβη να εκληφθούν άκαιρα ή ανώδυνα. Και όμως. Η διεργασία που απαιτείται για να φτάσει κανείς στο σχήμα του Αγγέλου είναι, πιστεύω, πολύ πιο επώδυνη από την άλλη που εκμαιεύει όλων των λογίων τους Δαιμόνους.

[...]

Οι καιροί, φευ, εστάθηκαν ανέκαθεν για τον άνθρωπο *dürftiger* [= μικρόψυχοι]. Αλλά και η ποίηση ανέκαθεν λειτουργούσε. Δύο φαινόμενα προορισμένα να συνοδεύουν την επίγεια μοίρα μας και που το ένα τους αντισταθμίζει το άλλο. Πώς αλλιώς. Αφού και η νύχτα και τ' άστρα, εάν μας γίνονται αντιληπτά, είναι χάρη στον ήλιο. Με τη διαφορά ότι ο ήλιος, κατά τη ρήση του αρχαίου σοφού, εάν υπερβεί τα μέτρα, καταντά *ύβρις*. Χρειάζεται να βρισκόμαστε στη σωστή απόσταση από τον ηθικόν ήλιο, όπως ο πλανήτης μας από τον φυσικόν ήλιο, για να γίνεται η ζωή επιτρεπτή.

Μας έφταιγε άλλοτε η αμάθεια. Σήμερα μας φταίει η μεγάλη γνώση. Δεν έρχομαι μ' αυτά που λέω να προστεθώ στη μακρά σειρά των επικριτών του τεχνικού μας πολιτισμού. Μια σοφία παλαιή όσο και η χώρα που μ' εξέθρεψε μ' edίδαξε να δέχομαι την εξέλιξη, να χωνεύω την πρόοδο μαζί με όλα της τα παρεπόμενα, όσο δυσάρεστα και αν μπορεί να είναι αυτά.

Τότε όμως η Ποίηση; Τί αντιπροσωπεύει μέσα σε μια τέτοια κοινωνία; Απαντώ: τον μόνο χώρο όπου η δύναμη του αριθμού δεν έχει πέραση. Και ακριβώς, η εφετινή απόφασή σας να τιμήσετε στο πρόσωπό μου την ποίηση μιας μικρής χώρας δείχνει σε πόσο αρμονική ανταπόκριση βρίσκεστε με τη χαριστική αντίληψη της τέχνης, την αντίληψη ότι η τέχνη

είναι η μόνη εναπομένουσα πολέμιος της ισχύος που κατήντησε να έχει στους καιρούς μας η ποσοτική αποτίμηση των αξιών.

Είναι, το ξέρω, άτοπο ν' αναφέρεται κανείς σε προσωπικές περιπτώσεις. Και ακόμη πιο άτοπο να επαινεί το σπίτι του. Είναι όμως κάποτε απαραίτητο, στο βαθμό που αυτά βοηθούν να δούμε πιο καθαρά μian ορισμένη κατάσταση πραγμάτων. Και είναι σήμερα η περίπτωση.

Μου εδόθηκε, αγαπητοί φίλοι, να γράφω σε μια γλώσσα που μιλιέται μόνον από μερικά εκατομμύρια ανθρώπων. Παρ' όλ' αυτά, μια γλώσσα που μιλιέται επί δυόμισι χιλιάδες χρόνια χωρίς διακοπή και μ' ελάχιστες διαφορές. Η παράλογη αυτή, φαινομενικά, διάσταση, αντιστοιχεί και στην υλικοπνευματική οντότητα της χώρας μου. Που είναι μικρή σε έκταση χώρου και απέραντη σε έκταση χρόνου. Και το αναφέρω όχι διόλου για να υπερηφανευθώ αλλά για να δείξω τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένας ποιητής όταν χρησιμοποιεί για τα πιο αγαπημένα πράγματα τις ίδιες λέξεις που χρησιμοποιούσαν μια Σαλφώ ή ένας Πίνδαρος π.χ. —χωρίς ωστόσο να έχει το αντίκρισμα που είχαν εκείνοι επάνω στην έκταση της πολιτισμένης τότε ανθρωπότητας.

Εάν η γλώσσα αποτελούσε απλώς ένα μέσον επικοινωνίας, πρόβλημα δε θα υπήρχε. Συμβαίνει όμως ν' αποτελεί και εργαλείο μαγείας και φορέα ηθικών αξιών. Προσκτάται η γλώσσα στο μάκρος των αιώνων ένα ορισμένο ήθος. Και το ήθος αυτό γεννά υποχρεώσεις. Χωρίς να λησμονεί κανείς ότι στο μάκρος είκοσι πέντε αιώνων δεν υπήρξε ούτε ένας, επαναλαμβάνω ούτε ένας, που να μη γράφτηκε ποίηση στην ελληνική γλώσσα. Να τι είναι το μεγάλο βάρος παράδοσης που το όργανο αυτό σηκώνει. Το παρουσιάζει ανάγλυφα η νέα ελληνική ποίηση.

[...]

Λέμε, και το διαπιστώνουμε κάθε μέρα, ότι ζούμε σ' ένα χάος ηθικό. Κι αυτό, τη στιγμή που ποτέ άλλοτε η κατανομή των στοιχείων της υλικής μας ύπαρξης δεν έγινε με τόσο σύστημα, τόση στρατιωτική, θα έλεγα, τάξη, τόσον αδυσώπητο έλεγχο. Η αντίφαση είναι διδακτική. Όταν σε δύο σκέλη το ένα υπερτροφεί, το άλλο ατροφεί. Μια αξιέπαινη ροπή να συνενωθούν σε ενιαία μονάδα οι λαοί της Ευρώπης, προσκόπτει σήμερα στην αδυναμία να συμπέσουν τα ατροφικά και τα υπερτροφικά σκέλη του πολιτισμού μας. Οι αξίες μας, ούτε αυτές δεν αποτελούν μια γλώσσα κοινή.

Για τον ποιητή —μπορεί να φαίνεται παράξενο αλλά είναι αληθές— η μόνη κοινή γλώσσα που αισθάνεται να του απομένει είναι οι αισθήσεις. Εδώ και χιλιάδες χρόνια, ο τρόπος που αγγίζονται δύο σώματα δεν άλλαξε. Μήτε οδήγησε σε καμιά σύγκρουση όπως οι εικοσάδες των

ιδεολογιών που αιματοκύλισαν τις κοινωνίες μας και μας άφησαν με αδειανά χέρια.

Όμως, όταν μιλώ για αισθήσεις, δεν εννοώ το προσιτό, πρώτο ή δεύτερο, επίπεδό τους. Εννοώ το απώτατο. Εννοώ τις «αναλογίες των αισθήσεων» στο πνεύμα. Όλες οι τέχνες μιλούν με ανάλογα. Μια οσμή μπορεί να είναι ο βούρκος ή η αγνότητα. Η ευθεία γραμμή ή η καμπύλη, ο οξύς ή ο βαθύς ήχος, αποτελούν μεταφράσεις κάποιας οπτικής ή ακουστικής επαφής. Όλοι μας γράφουμε καλά ή κακά ποιήματα κατά το μέτρο που ζούμε και διανοούμαστε με την καλή ή την κακή σημασία του όρου. Μια εικόνα πελάγους από τον Όμηρο φτάνει άθικτη ως τις ημέρες μας. Ο Rimbaud την αναφέρει σαν *mèr melée au soleil* και την ταυτίζει με την αιωνιότητα. Ένα κορίτσι που κρατάει έναν κλώνο μυρτιάς από τον Αρχίλοχο επιβιώνει σ' έναν πίνακα του Matisse και μας καθιστά πιο απτή την αίσθηση, τη μεσογειακή, της καθαρότητας.

Εδώ αξίζει να σκεφτεί κανείς ότι, ακόμη και μία Παρθένος της βυζαντινής εικονογραφίας, δε διαφέρει πολύ. Παρά ένα κάτι ελάχιστο, συχνά, το εγκόσμιο φως γίνεται υπερκόσμιο και τανάπαλιν. Μια αίσθηση που μας δόθηκε από τους αρχαίους και μια άλλη από τους μεσαιωνικούς έρχονται να γεννήσουν μια τρίτη, που τους μοιάζει όπως το παιδί στους γεννήτορές του.

Μπορεί η Ποίηση ν' ακολουθήσει έναν τέτοιο δρόμο; Οι αισθήσεις μέσ' απ' τον αδιάκοπο καθαρό τους να φτάσουν στην αγιότητα; Τότε η αναλογία τους θα επαναστραφεί επάνω στον υλικό κόσμο και θα τον επηρεάσει.

Δεν αρκεί να ονειροπολούμε με τους στίχους. Είναι λίγο. Δεν αρκεί να πολιτικολογούμε. Είναι πολύ. Κατά βάθος ο υλικός κόσμος είναι απλώς ένας σωρός από υλικά. Θα εξαρτηθεί από το αν είμαστε καλοί ή κακοί αρχιτέκτονες το τελικό αποτέλεσμα. Ο Παράδεισος ή η Κόλαση που θα χτίσουμε. Εάν η Ποίηση παρέχει μια διαβεβαίωση, και δη στους καιρούς τους *dürftiger*, είναι ακριβώς αυτή: ότι η μοίρα μας παρ' όλ' αυτά βρίσκεται στα χέρια μας.

[πηγή: Οδυσσέας Ελύτης, *Εν λευκώ*, Ίκαρος, Αθήνα 2006, σ. 343-345, 349-353, 357-361]